

Edyta SOKALSKA*

Rediscovering Blackstone:
wpływ Williama Blackstone'a
na rozwój amerykańskiej nauki prawa
w recepcji Alberta W. Alschulera

Wstęp

Oryginalną cechą prawa amerykańskiego jest jego niejednorodność i złożoność. Współczesny stan amerykańskiego systemu prawnego oraz szerzej – amerykańskiej kultury prawnej – posiada niewątpliwie korzenie historyczne sięgające przynajmniej do wieku XVIII, jeśli nie czasów wcześniejszych, w związku z organizowaniem się angielskiego systemu prawa, które było przecież początkowo transferowane przez osiedlających się na terenie Ameryki brytyjskich kolonistów. System prawny funkcjonujący w Wielkiej Brytanii wpłynął w znaczącej mierze na rozwój myśli prawnej i prawa w Stanach Zjednoczonych. Wraz z napływającymi do Nowego Świata kolonistami przybywały też zwyczaje prawne i tradycja brytyjska w tym zakresie. Równoległe z rozwojem gospodarczym kolonii w Ameryce Północnej zaistniała potrzeba uregulowania nowych stosunków społecznych. Tworzący się amerykański system prawa pewne zasady recypował z brytyjskiego systemu prawnego, niektóre rozwiązania jednak nie pasowały do nowej rzeczywistości społecznej i gospodarczej i uległy odrzuceniu bądź pewnym zmianom.

Podstawowe założenia i zasady *common law* w początkowej fazie posiadały przede wszystkim angielskie korzenie. Ich ugruntowaniem stały się opublikowane w USA *Komentarze* Williama Blackstone'a, które były podstawowym źródłem wiedzy prawniczej dla amerykańskich prawników. Podkreślić tutaj należy, iż amerykańska kultura prawna nie powinna być rozpatrywana w pełnym oddzieleniu od formy państwowości amerykańskiej¹. Federalizm i jego zasady ugruntowane przez Konstytucję z 1787 r. w znaczącej mierze wpłynęły zarówno na system prawa amerykańskiego, jak też na rodzącą się w no-

* Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, e-mail: edytasokal@poczta.onet.pl.

¹ Szerzej zob. E. Sokalska, *Amerykański federalizm w połowie XX w. Teoria i praktyka*, [w:] *Państwowość konstytucyjna XIX i XX wieku*, red. E. Hull, E. Sokalska, Olsztyn 2015, s. 107–120.

wym państwie kulturę prawną. Z pewnością dużą rolę w rozwoju amerykańskiej tradycji prawnej odegrała wojna o niepodległość, która doprowadziła ostatecznie do krystalizacji amerykańskiego państwa. Stany Zjednoczone do dzisiaj szczytą się pierwszą, a jednocześnie najstarszą konstytucją obowiązującą na świecie, uchwaloną 17 września 1787 r. poprzez zebraną w Filadelfii Konwencję. Należy więc przyznać, że zdaje się tu być widoczny pewien wypracowany indywidualizm amerykański w zakresie szeroko pojętej kultury prawnej.

W niniejszym opracowaniu, ze względu na jego ograniczony charakter, zostaną przedstawione jedynie wybrane aspekty twórczości Blackstone'a będące inspiracją dla rozwoju amerykańskiej kultury prawnej. Będzie to próba odpowiedzi na pytanie, w jakim zakresie widoczne jest oddziaływanie myśli tegoż uczzonego na ewolucję amerykańskiego systemu prawnego z perspektywy amerykańskiej nauki prawa, a w szczególności wybranego – z uwagi na obszerność tematu – prof. Alberta W. Alschulera. Na wstępie zostanie bliżej określone oddziaływanie Blackstone'a na rozwój amerykańskiego *common law*. W dalszej części będzie przedstawiony sposób, w jaki postrzega działalność tegoż pisarza i prawnika jeden ze współczesnych znawców amerykańskiego prawa, wykładowca akademicki – Alschuler.

Literatura dotycząca sylwetki Blackstone'a oraz jego wpływu na rozwój amerykańskiej kultury prawnej jest dość bogata. Wśród twórczości anglojęzycznej, oprócz wspomnianego Alschulera, można wymienić tu prace, których autorami są: Daniel J. Boorstin², L.C. Warden³, Robert D. Stacey⁴, Alan Watson⁵ czy Wilfrid Prest⁶.

William Blackstone i jego wpływ na amerykańskie *common law*

Jedną z najważniejszych „instytucji”, jakie importowali ze sobą do Ameryki Północnej Brytyjczycy, było bez wątpienia *common law*⁷. Używano go jako swobodnego rodzaju broni ideologicznej w walce o uzyskanie niepodległości względem

² D.J. Boorstin, *The mysterious science of the law: An essay on Blackstone's Commentaries showing how Blackstone, employing eighteenth century Ideas of science, religion, history, aesthetic, and philosophy, made of the law at once a conservative and mysterious science*, Chicago 1996.

³ L.C. Warden, *The life of Blackstone*, Charlottesville 1938.

⁴ R.D. Stacey, *Sir William Blackstone & the common law*, New York 2008.

⁵ A. Watson, *The structure of Blackstone's Commentaries*, "Yale Law Review" 1988, No. 97; na wstępie tego artykułu Watson poddaje krytyce pracę Duncana Kennedy (*The structure of Blackstone's Commentaries*, "Buffalo Law Review" 1979, No. 28), twierdząc, iż wprawdzie jest to jedna z pierwszych systematycznych publikacji dotyczących twórczości Blackstone'a, lecz podejście autora do tematu jest nieodpowiednie; zob. A. Watson, *op. cit.*, s. 795.

⁶ W. Prest, *William Blackstone. Law and Letters in the Eighteen Century*, Oxford 2008.

⁷ O rozwoju *common law* w Anglii zob. np. M. Partington, *Introduction to the English legal system*, Oxford 2008, s. 58–65; K. Łokuciejowski, *Common law*, [w:] *Leksykon współczesnej teorii i filozofii prawa*, red. J. Zajadło, Warszawa 2007, s. 34; G.W. Keeton, *The Norman conquest and the common law*, London–New York 1966, s. 1–238; F.W. Maitland, *History of English law*, [w:] *Selected historical essays of F.W. Maitland*, ed. H.M. Cam, Cambridge 1957, s. 97–98; S.F.C. Milsom, *Historical foundations of the common law*, London 1981, s. 82–89.

państwa brytyjskiego. Podstawowe zasady systemu absorbowane przez amerykańską kulturę prawną właściwie nigdy nie uległy wykorzenieniu. W historii precedensowego prawa angielskiego znaczący wpływ na jego rozwój odgrywali wybitni sędziowie, autorzy monumentalnych traktatów naukowych oraz wzięci adwokaci. Zasady postępowania, jakie były przez nich tworzone na bazie ich autorytetu, z czasem nabierały mocy prawa obowiązującego.

Recepcja *common law* w Ameryce w dużej mierze dokonała się za sprawą jednego z najbardziej wpływowych traktatów w historii prawa anglo-amerykańskiego⁸. Sir Blackstone – brytyjski adwokat, profesor i wykładowca prawa angielskiego, sędzia oraz członek parlamentu – był w XVIII w. wiodącym komentatorem *common law*. W czterotomowym dziele *Commentaries on the laws of England* opublikowanym w latach 1765–1769 przedstawił doktrynę zwierzchnictwa (nadrzędności) parlamentu. Był to właściwie zapis systematycznego wykładu angielskiego prawa w Oksfordzie. Doktryna ta posiadała wsparcie we wcześniejszych pismach Edwarda Coke'a⁹.

W następstwie działalności akademickiej Blackstone'a oraz wzorem uniwersytetów na kontynencie miało miejsce w Anglii rozwijanie nauki prawa oraz powstawanie profesjonalnych wydziałów prawnych, gdyż, co warto podkreślić, nauczanie prawa w Anglii różniło się znacznie od wzorców kontynentalnych. W Cambridge i Oksfordzie nauczano początkowo prawa rzymskiego i kanonicznego. Nauczanie rzymskokatolickiego prawa kanonicznego zostało w Anglii zakazane przez Henryka VIII. Liczne sądy angielskie nienależące do struktur sądownictwa królewskiego nadal jednak wykorzystywały wzorce rzymskie oraz

⁸ O wybranych aspektach wpływu prawa angielskiego na rozwój amerykańskiej kultury prawnej zob. np. J. Langbein, R.L. Lerner, B.P. Smith, *History of the common law: The development of Anglo-American institutions*, New York 2009, s. 1–1184; N.F. Cantor, *Imagining the law: Common law and the foundations of the American legal system*, New York 1997, s. 1–416; E. Sokalska, *The influence of British law tradition on the American legal system*, [w:] *Comparative law in eastern and central Europe*, eds. B. Sitek, J.J. Szczerbowski, A.W. Baukneht, Newcastle 2013, s. 152–165; eadem, *Wpływ brytyjskiej tradycji prawnej na rozwój amerykańskiej kultury prawnej (wybrane aspekty)*, [w:] *Ze studiów nad tradycją prawa*, red. E. Kozerska, P. Sadowski, A. Szymański, Warszawa 2012, s. 274–290.

⁹ A. Bryk, *The origins of constitutional government. Higher law and the sources of judicial review*, Kraków 1999, s. 232; jak stwierdzają George P. Flecher i Steve Sheppard: *without treatises of Sir Edward Coke in the seventeenth century and Sir William Blackstone in the eighteenth century, we would not have the body of principles we now call the English Common Law. Both Coke and Blackstone believed that common law was the law of reason. Lex est ratio summa. They believed, as do most continental European lawyers today, the case law is merely evidence of law-do not law itself. The beliefs that common law is to be found primarily in precedents and that the law can be inferred just from the cases are ideas that did not take hold until quite late in the nineteenth century. Many lawyers outside the United States-civilian lawyers and others believe today that the common law is essentially case law. This view is false [...]. The common law expresses reason [...]. The common law is linked to language [...]. The common law is based on history [...]. The common law is the king's law [...]. The common law merges substance and procedure [...]. The early common law relied on the writ system.* G.P. Flecher, S. Sheppard, *American law in a global context*, New York 2005, s. 15–16; szerzej o ideach E. Coke'a, zob. A. Bryk, *The limits to arbitrary government: Edward Coke and the search for fundamental law*, Kraków 1995, s. 5–205; zob. również wybrane pisma Coke'a: S. Sheppard, *Selected writings of Sir Edward Coke* [3 vols.], Indianapolis 2004, *passim*.

procedurę rzymsko-kanoniczną, natomiast prawnicy *common law* występując przed tymi sądami, nie posiadali wystarczającej wiedzy w tej mierze. Z tego powodu już w XVI w. powstała grupa prawników cywilistów mających wykształcenie romanistyczne zwana Doctors' Commons.

W Londynie, który był miejscem obrad sądów królewskich, równolegle rozwijał się odrębny system edukacji prawniczej przystosowany do potrzeb tych właśnie sądów. Fachowcy praktycy szkolili w „Inns of Courts” swoich młodszych następców. Inns były zorganizowane na podobieństwo cechów, w związku z czym model ten nie miał zbyt wiele wspólnego z akademickim nauczaniem prawa w innych krajach europejskich. System ten podlegał krytyce Blackstone'a¹⁰, a z kolei dzieło tegoż uczonego było oceniane przez Jeremy'ego Benthama¹¹. Dla Blackstone'a parlament był instytucją posiadającą najszersze kompetencje, wszechwładną (ang. *omnipotent*), a wyższość władzy sądowniczej mogła mieć miejsce w pewnych ograniczonych okolicznościach.

Dzieło Blackstone'a przez długi czas było pojmowane jako wiodące w rozwoju angielskiego prawa, odgrywając jednocześnie znaczącą rolę w procesie kształtowania się amerykańskiego systemu prawnego. Przed ukazaniem się *Komentarzy* trudno było poznać angielskie *common law*, ponieważ było ono rozproszone w dużej liczbie precedensów zawartych w często niedostępnych źródłach. Właściwie był to pierwszy tak metodyczny traktat w tej dziedzinie. *Komentarze* stanowiły lekturę budzącą zainteresowanie, gdyż były odpowiedzią na ówczesne potrzeby dokonania pewnej kodyfikacji *common law*. W dużej mierze stały się pewnego rodzaju apologią systemu prawnego tamtych czasów, ale również jego wytłumaczeniem. Nawet jeśli prawo było niejasne, Blackstone szukał wytłumaczenia, aby uczynić je racjonalnym.

Cztery części *Komentarzy* stanowiły: *The rights of persons*, *The rights of things*, *Of private wrongs*, *Of public wrongs*¹². *The rights of persons* koncentrowało się na relacjach mających miejsce w ówczesnej strukturze społecznej Anglii, od króla poprzez arystokrację do osób umiejscowionych w najniższych grupach społecznych. Podjęto tu tematykę stosunków małżeńskich, stosunków pomiędzy panem i służbą oraz dotyczących podległości wojskowej. *The rights of things* stanowiło najdłuższą część *Komentarzy*, dotyczyło własności. Większość tekstu ogniskowała się wokół własności ziemskiej, będącej podstawą stosunków feudalnych w Anglii. *Of private wrongs* koncentrowało się na deliktach, czyli czynach prawnie niedozwolonych (ang. *tort law*), które za takie były pojmowane w czasach Blackstone'a. *Of public wrongs* z kolei dotyczyło prawa karnego, Blackstone usiłował tu wytłumaczyć jego łagodność, pomimo iż nazywane było *bloody code* (krwawym kodeksem) ze względu na jego surowość¹³.

¹⁰ W Cambridge wydział prawa został utworzony dopiero w 1858 r., zaś w Oksfordzie w 1870 r.

¹¹ J. Bentham poświęcił krytyce wykładów Blackstone'a pracę *A fragment on government* napisaną w 1776 r.; szerzej zob. T. Tulejski, *Od zasady użyteczności do demokracji. Filozofia polityczna Jeremy Benthama*, Łódź 2004, s. 110–118.

¹² Szerzej o strukturze *Komentarzy* zob. A. Watson, *op. cit.*, s. 5.

¹³ Sir William Blackstone's Commentaries on the laws of England, from the Avalon Project at Yale Law School, http://avalon.law.yale.edu/subject_menus/blackstone.asp/full-text (20.04.2016).

William Blackstone, prawo rzymskie oraz nauka prawa

Niebezzasadne będzie w tym momencie rozważać nadmienienie o związkach powyższego dzieła Blackstone'a z prawem rzymskim, na co wskazuje Łukasz Jan Korporowicz za Watsonem w pracy *William Blackstone a prawo rzymskie. Uwagi na temat prawa rzymskiego w On the Study of Law*¹⁴, gdzie stwierdza, iż „przyjęty model podziału zawartości dzieła wyraźnie wskazuje na jego rzymski rodowód. Zastosowana przez Blackstone'a systematyka zdradza wyraźnie ślady gajańskiego podziału materii na *personae-res-actiones*. Alan Watson poddał szczegółowej analizie *Commentaries* pod względem ich struktury. Dzięki prowadzonym badaniom udało mu się ustalić, że treść wstępu do *Komentarzy* Blackstone'a odpowiada pierwszemu i drugiemu tytułowi pierwszej księgi *Instytucji* Justyniana. Pierwsza księga *Komentarzy* odpowiada materii, która zawarta została w pozostałych tytułach (3–26) pierwszej księgi *Instytucji*. Druga księga *Komentarzy* jest odpowiednikiem drugiej i trzeciej księgi *Instytucji*, zaś księga trzecia *Komentarzy* odpowiada pierwszym siedemnastu tytułom czwartej księgi *Instytucji*. Tytuł osiemnasty czwartej księgi *Instytucji* jest z kolei odpowiednikiem czwartej księgi *Komentarzy* Blackstone'a”¹⁵. Prawdopodobnie znajomość prawa rzymskiego Blackstone'a była co najmniej dobra, o czym może świadczyć fakt, iż w 1753 r. ubiegał się on o Królewską Katedrę Prawa Rzymskiego w Oksfordzie.

Na kartach swego dzieła Blackstone stwierdza, iż prawo rzymskie na terenie Anglii nie zostało zaniedbane, a znajomość jego zasad może wręcz świadczyć o przynależności do grupy dżentelmenów. Nie jest jego celem umniejszenie wartości prawa rzymskiego i jest on przeświadczony o trwałości jego zasad i przydatności również w Anglii, przyjmując jednocześnie, że istnieje też potrzeba studiowania praw własnego kraju. Student prawa rzymskiego nie może być nieświadomy prawa w swym własnym kraju, a sędziowie orzekający w uprzywilejowanych sądach oraz prawnicy przed nimi występujący powinni mieć świadomość, w których ze spraw i w jakim zakresie prawo angielskie zezwala na posługiwanie się prawem rzymskim, kiedy tego nie powinno się robić oraz kiedy oba te systemy prawne są ze sobą w taki sposób powiązane, że tworzą pewnego rodzaju uzupełniające *common law* gałęzie prawa¹⁶. Według Blackstone'a idea nauczania prawa krajowego na uniwersytetach spotykała wielu oponentów, a potrzeba tej działalności była nieoceniona.

Blackstone po raz pierwszy sprawił, że *common law* stało się zrozumiałe również dla osób niebędących wykształconymi prawnikami, aczkolwiek nie było to dobrze widziane przez *common law purists* tamtych czasów. Z czasem *Komentarze* stały się także przedmiotem krytyki historyków, którzy zarzucali sę-

¹⁴ Ł.K. Korporowicz, *William Blackstone a prawo rzymskie. Uwagi na temat prawa rzymskiego w On the Study of Law*, [w:] *Ze studiów nad tradycją prawa*, red. E. Kozerska, P. Sadowski, P. Szymański, Warszawa 2012, s. 44; A. Watson, *Roman law and comparative law*, Athens–London 1991, s. 166–181.

¹⁵ Ł.K. Korporowicz, *op. cit.*, s. 44.

¹⁶ *Ibidem*, s. 46–49.

dziemu pewną stronniczość w przedstawianiu historii oraz pochwałę ówczesnych rządów i ustroju państwa. Niemniej jednak wkład Blackstone'a w angielską kulturę prawną był niewątpliwy. Tradycje *common law* rozprzestrzeniły się poza granice państwa brytyjskiego dzięki kolonizacji.

W Stanach Zjednoczonych dzieło to uzyskało dużą popularność po opublikowaniu w latach 1771–1772. *Komentarze* ukazały się wówczas, gdy stosunki amerykańsko-angielskie układały się bardzo źle. W tym czasie wielu amerykańskich prawników kierowanych patriotycznymi odczuciami negowało angielskie rozwiązania w wielu dziedzinach, także i w prawie¹⁷. Po pewnym czasie przewagę uzyskała opinia prawników opowiadających się za przyjęciem dzieł Blackstone'a do amerykańskiej kultury prawnej, po odrzuceniu fragmentów, które nie były dostosowane do systemu amerykańskiego, a dotyczyły np. kompetencji i uprawnień króla oraz władzy parlamentu. Wśród zasad przejętych natomiast były: prawo do własności prywatnej, do wolności osobistej czy też do osobistego bezpieczeństwa¹⁸.

Albert W. Alschuler: *Rediscovering Blackstone*

Albert W. Alschuler z University of Chicago Law School jest jednym ze współczesnych amerykańskich profesorów prawa. Część jego publikacji można umieścić w nurcie akademickich narracji historycznoprawnych, a wśród nich artykuły, które dotyczą wpływu Blackstone'a na rozwój amerykańskiej kultury prawnej. Na szczególną uwagę zasługują: *Rediscovering Blackstone* oraz *Sir William Blackstone and the shaping of American law*¹⁹. Alschuler jest zdania, iż amerykańska dwudziestowieczna jurysprudencja sceptycznie podchodzi do amerykańskiej kultury prawnej XIX w., twierdząc, iż była ona zdominowana przez wiarę, że za pomocą pojedynczych zmian w prawie można osiągnąć właściwą przebudowę systemu. To sceptyczne podejście uzasadnia prof. Alschuler właśnie brakiem znajomości historii prawa, a szczególnie brakiem dostatecznej wiedzy dotyczącej *Komentarzy* Blackstone'a. W czasach współczesnych niewielu studentów prawa sięga po tę lekturę, choć powinna być im ona znana. Alschuler uznaje, iż dzieło to było inspiracją dla amerykańskiego, lecz również i angielskiego rozwoju prawa. Przedstawia on nie tylko sylwetkę Blackstone'a, lecz podejmuje się badań oraz określenia, w jakim zakresie koncepcje tego uczonego i prawnika stały się podstawą rozwijającej się amerykańskiej myśli prawnej.

W kontekście powyższych ustaleń Alschuler zwraca uwagę, iż przede wszystkim *Komentarze* Blackstone'a były dla Amerykanów łatwiej dostępne niż in-

¹⁷ O rozwoju amerykańskiej myśli prawnej szerzej zob. M.J. Horowitz, *The transformation of American law, 1870–1960: The crisis of legal orthodoxy*, New York 1994, s. 9–213.

¹⁸ O wpływie Blackstone'a na rozwój prawa amerykańskiego zob. też L.M. Friedman, *A history of American law*, New York 2005, s. 59–60.

¹⁹ A.W. Alschuler, *Rediscovering Blackstone*, "University of Pennsylvania Law Review" 1996, No. 1; *idem*, *Sir William Blackstone and the shaping of American law*, "New Law Journal" 1994, No. 144.

ne źródła o charakterze prawniczym: [...] *one thousand copies of the English edition of Blackstone were sold in the American Colonies before the first American edition appeared in 1772. This edition supplied another 1400 sets at a substantially lower price; and one year before the Declaration of Independence, Edmund Burke remarked in Parliament that nearly as many copies of the Commentaries had been sold on the American as on the English side of the Atlantic*²⁰. Cztery podstawowe dokumenty formujące podstawy amerykańskiej państwowości oraz ustroju były tworzone przez prawników, których podstawowym źródłem wiedzy były *Komentarze Blackstone'a*²¹. Nie oznacza to jednak, iż Amerykanie nie pragnęli dokonać zmian w swoim systemie prawnym – wprost przeciwnie, Alschuler uzasadnia, że właśnie poprzez „repcję Blackstone'a” oraz adaptację pewnych zasad prawnych Amerykanie byli zdeterminowani, aby stworzyć własny system prawny odpowiadający nowym warunkom ustrojowym, społecznym i gospodarczym²².

Alschuler poddaje bacznej analizie koncepcję prawa naturalnego zawartą w *Komentarzach*. Prawo naturalne w recepcji Blackstone'a nie dawało oczywiście odpowiedzi na większość kwestii prawnych, lecz uobecniało jedną z podstawowych właściwości jednostki ludzkiej, jaką była potrzeba szacunku względem siebie. Prawo naturalne odzwierciedlało fundamentalne obowiązki i dążenia człowieka i nie było tylko zbiorem aksjomatów niezbędnym w codziennym podejmowaniu decyzji prawnych²³. Według prof. Alschulera koncepcja prawa naturalnego Blackstone'a może czasami wydawać się sztuczna bądź efemeryczna, kiedy z jednej strony twierdzi on, że prawa obywatelskie są nieważne, jeśli są sprzeczne z prawem natury, a z drugiej strony uważa, że prawo tworzone przez ludzi może czasami w sposób odpowiedni ograniczać prawa naturalne. Blackstone jednak uzasadnia to autorytetem rządu, który może dążyć do ograniczenia praw naturalnych²⁴.

Wydaje się, że koncepcja prawa naturalnego miała dla Blackstone'a znaczenie w dwóch sytuacjach. Po pierwsze, jako esencja natury jednostki ludzkiej służyło ono ochronie podstawowego celu społeczeństwa. Po drugie, prawo na-

²⁰ A.W. Alschuler, *Rediscovering...*, s. 5.

²¹ *All of four formative documents – the Declaration of Independence, the Constitution, the Federalist Papers, and the seminal decisions of the Supreme Court under John Marshall – were drafted by attorneys stepped in [Blackstone's Commentaries]. Ibidem*, s. 2.

²² *Even lawyers of the founding generation, however, subjected Blackstone's work to sharp criticism. Blackstone's reception in America reveals that Americans were determined to make their own law (not to find or reduce it) and they recognized the law's need for continual growth and adaptation to meet changing needs. Ibidem*.

²³ O koncepcji prawa naturalnego w ujęciu Blackstone'a zob. np. A.S. Miles, D.L. Dagley, Ch.H. Yau, *Blackstone and his American legacy*, „Australia & New Zealand Journal of Law and Education” 2000, No. 2, s. 47.

²⁴ *Blackstone's concept of rights may seem artificial, confused or even ephemeral. On the one other hand, he said that human laws are invalid whenever they are contrary to the law of nature. On the other hand, he said that human laws can appropriately restrict natural rights. Blackstone, moreover, grounded the authority of government to limit natural rights on the transparent fiction that everyone in society had bargained away a portion of her rights by entering into an imaginary contract. A.W. Alschuler, *Rediscovering...*, s. 29–30.*

turalne było respektowane w społeczeństwie, dopóki odpowiednie władze nie ograniczyły go ze względu na wspólny interes publiczny. Jeśli natomiast prawo naturalne było ograniczane z powodów korupcyjnych, na bazie arbitralnych decyzji czy też z jakichś innych nieodpowiednich powodów, wówczas prawo takie nie powinno być prawem powszechnie obowiązującym²⁵. Angielski prawnik rozważał także istnienie praw negatywnych oraz praw pozytywnych. Identyfikując pewne prawa jako prawa absolutne, nie używał tego określenia w stosunku do praw określanych w ten sposób przez współczesnych filozofów prawa²⁶. Wprawdzie ludzie tworzą prawo, lecz musi być ono dostosowane do warunków, w których żyją. System prawa może się też różnić w zależności od miejsca i czasu, w którym egzystuje.

Następnym aspektem, do którego odnosi się Alschuler, jest Blackstone'a wizja praw obywatelskich, a w szczególności prawa własności. Blackstone przyznawał, iż prawa naturalne mogą być w pewnej mierze ograniczane w cywilizowanych społeczeństwach, jeśli wymaga tego wspólna korzyść publiczna. Rozważał on ponadto systemy posiadania (włączając tu wspólne posiadanie środków produkcji), które również funkcjonowały zgodnie z prawem naturalnym. Blackstone przyznawał jednak większe przywileje własności prywatnej, ponieważ wierzył, iż własność prywatna doprowadza do zwiększenia produktywności: [...] *in Blackstone's view, society had created the right to private property to encourage greater production, and the society might qualify and limit that right in order to promote other objectives. One qualification, moreover, was required by a natural right predating society. Blackstone saw the distribution of wealth to the poor as an incident of the natural right to life*²⁷.

Blackstone sądził, że parlament dzięki swoim uprawnieniom może w sposób odpowiedni ograniczać własność prywatną, aby promować dobro publiczne. Nalegał jednocześnie, aby biedni otrzymywali odpowiednią ilość dóbr, aby wieść godne życie, co było w zgodzie z jego recepcją prawa naturalnego. Niezaprzeczalnie wartości, takie jak wolność, wolna wola czy prawa absolutne, rozpatrywane przez Blackstone'a znalazły swoje odzwierciedlenie w tekście amerykańskiej konstytucji.

Profesor Alschuler dostrzega również pogląd Blackstone'a, który dotyczy roli sędziów w systemie prawa. Za właściwe zadanie sędziów Blackstone uznaje fakt zlokalizowania i identyfikację odpowiedniego przepisu prawnego raczej niż kreowanie norm prawnych. Okazuje się więc, iż Supreme Court oraz wielu komentatorów akademickich w odmienny sposób pojmowało stanowisko Blackstone'a. Nie zaprzeczał on również potrzebie modernizacji systemu prawnego: *Although Blackstone may have viewed legislatures rather than courts as the principal source of legal innovation, he did not deny the need for innovation. The claim that Blackstone regarded law as fixed for all time, unchangeable and merely awaiting discovery, is a calumny*²⁸.

²⁵ *Ibidem*, s. 30.

²⁶ *Ibidem*, s. 36.

²⁷ *Ibidem*, s. 33–34.

²⁸ *Ibidem*, s. 43.

Alschuler poświęca uwagę twierdzeniom, że Blackstone oraz inni liberalni pisarze doby oświecenia faworyzowali indywidualizm z uszczerbkiem dla społeczeństwa. Okazuje się jednak, że Blackstone pojmował indywidualizm i społeczeństwo raczej jako wartości wzajemnie się dopełniające niż przeciwstawne. Wizja indywidualnej wolności proponowana przez Blackstone'a nie umniejszała jego poglądu na społeczeństwo, współdziałanie czy obywatelstwo. Pomimo eksponowania wagi praw jednostki angielski prawnik wierzył, iż legislatury mogą ograniczać te prawa, aby promować wspólne dobro, co doprowadzi ostatecznie do szczęścia jednostek²⁹. Ten swoisty eudajmonizm podkreśla w twórczości Blackstone'a Alschuler.

Uwagi końcowe

Dzieło Blackstone'a wzmocniło recepcję *common law* z amerykańskich kolonii do tworzącej się federacji. Każdy stan, posiadając dużą dozę samodzielności, był jednocześnie podporządkowany prawu federalnemu i postanowieniom Konstytucji Stanów Zjednoczonych. Nieunikniony stał się fakt braku identycznej ewolucji *common law* we wszystkich jednostkach federacji. Jakkolwiek początkowo „jednorodne” *common law* „eksportowane” było z Wielkiej Brytanii, później wiele czynników (jak ekonomia, oczekiwania społeczne, rodzaj przeważającej gospodarki – rolniczej bądź przemysłowej) doprowadziło do wykształcenia się różnorodnych zasad *common law*, często odmiennych w poszczególnych stanach, przede wszystkim w takich dziedzinach jak *torts law* i *criminal law*. Sędziowie, operując w różnych warunkach społecznych, mogli rozwijać i wzbogacać zasady *common law* w różnorodny sposób.

Recepcja *common law* w USA zawdzięczana w dużej mierze dziełu Blackstone'a jest potwierdzana przez wielu amerykańskich znawców historii prawa, np. Charles Warren w *History of the American bar* stwierdza: [...] *it is the advent of Blackstone which opened eyes of American scholars to the broader field of learning in the law. He taught them, for the first time, the continuity, the unity, and the reason of the Common Law – and just at a time when the need of a unified system both in law and politics was beginning to be felt in colonies*³⁰. Graham Hughes potwierdza ten punkt widzenia, dodając: *Blackstone combined great talent as a systematizer and expounder of the common law with great literary grace and style. His treatise gave the common law a modern presentation in an orderly and attractive manner, whereas before it had been accessible only in thousands of cases in the law reports and in ancient and out-of-date institutional works. The development of the law was brilliantly linked to Blackstone with the constitutional and political history of England*³¹. Amerykańscy twórcy narracji historycznoprawnych, a w szczególności Alschuler, podkreśla-

²⁹ *Ibidem*, s. 54.

³⁰ Ch. Warren, *A history of the American bar*, New York 1999, s. 177.

³¹ G. Hughes, *Common law systems*, [w:] *Fundamentals of American law*, ed. A.B. Morrison, Oxford New York 2004, s. 102.

ją wpływ myśli Williama Blackstone'a na tekst konstytucji Stanów Zjednoczonych oraz na rozwój praktyki i edukacji prawniczej.

Bibliografia

- Alschuler A.W., *Rediscovering Blackstone*, "University of Pennsylvania Law Review" 1996, No. 1.
Alschuler A.W., *Sir William Blackstone and the shaping of American law*, "New Law Journal" 1994, No. 144.
- Barnes T.G., *Shaping the common law: from Glanvill to Hale, 1188–1688*, Potomac 2008.
- Boorstin D.J., *The mysterious science of the law: An essay on Blackstone's Commentaries showing how Blackstone, employing eighteenth century Ideas of science, religion, history, aesthetic, and philosophy, made of the law at once a conservative and mysterious science*, Chicago 1996.
- Bryk A., *The limits to arbitrary government: Edward Coke and the search for fundamental law*, Kraków 1995.
- Bryk A., *The origins of constitutional government. Higher law and the sources of judicial review*, Kraków 1999.
- Burnham W., *Introduction to the law and legal system of the United States*, St. Paul 2002.
- Calvi J.V., Coleman S., *American law and legal systems*, Upper Saddle River 2009.
- Cantor N.F., *Imagining the law: Common law and the foundations of the American legal system*, New York 1997.
- Dervort T.R., *American law and the legal system: Equal justice under the law*, New York 1999.
- Flecher G.P., Sheppard S., *American law in a global context*, New York 2005.
- Friedman L.M., *A history of American law*, New York 2005.
- Fundamentals of American law*, ed. A.B. Morrison, Oxford University Press, New York 2004.
- Horowitz M.J., *The transformation of American law, 1870–1960: The crisis of legal orthodoxy*, New York 1994.
- Hughes G., *Common law systems*, [w:] *Fundamentals of American law*, ed. A.B. Morrison, New York 2004.
- Keeton G.W., *The Norman conquest and the common law*, London–New York 1966.
- Kennedy D., *The structure of Blackstone's Commentaries*, "Buffalo Law Review" 1979, No. 28.
- Korporowicz Ł.K., *William Blackstone a prawo rzymskie. Uwagi na temat prawa rzymskiego w On the Study of Law*, [w:] *Ze studiów nad tradycją prawa*, red. E. Kozerska, P. Sadowski, P. Szymański, Warszawa 2012.
- Langbein J., Lerner R.L., Smith B.P., *History of the common law: The development of Anglo-American institutions*, New York 2009.
- Lis-Staranowicz D., *Legitymizacja sądowej kontroli prawa w Stanach Zjednoczonych Ameryki*, Olsztyn 2012.
- Łokuciejowski K., *Common law*, [w:] *Leksykon współczesnej teorii i filozofii prawa*, red. J. Zajadło, Warszawa 2007.
- Maitland W., *History of English law*, [w:] *Selected historical essays of F.W. Maitland*, ed. H.M. Cam, Cambridge 1957.
- McGovney D.O., *The British origin of judicial review*, "University of Pennsylvania Law Review" 1944, vol. 93, No. 1.
- Miles A.S., Dagley D.L., Yau Ch.H., *Blackstone and his American legacy*, "Australia & New Zealand Journal of Law and Education" 2000, No. 2.
- Milsom S.F.C., *Historical foundations of the common law*, London 1981.
- Partington M., *Introduction to the English legal system*, Oxford 2008.
- Posner R.A., *Law and legal theory in England and America*, New York 1997.
- Prest W., *William Blackstone. Law and letters in the eighteenth century*, Oxford 2008.
- Shapiro F. R., *The most-cite legal scholars*, "Journal of Legal Studies" 2000, No. 29(1).
- Sheppard S., *Selected writings of Sir Edward Coke* [3 vols.], Indianapolis 2003.
- Sir William Blackstone's Commentaries on the laws of England, from the Avalon Project at Yale Law School, http://avalon.law.yale.edu/subject_menus/blackstone.asp/full-text, (20.04.2016).
- Sokalska E., *Amerykański federalizm w połowie XX w. Teoria i praktyka*, [w:] *Państwowość konstytucyjna XIX i XX wieku*, red. E. Hull, E. Sokalska, Olsztyn 2015.

- Sokalska E., *The influence of British law tradition on the American legal system*, [w:] *Comparative law in eastern and central Europe*, eds. B. Sitek, J.J. Szczerbowski, A.W. Baukneht, Newcastle 2013.
- Sokalska E., *Wpływ brytyjskiej tradycji prawnej na rozwój amerykańskiej kultury prawnej (wybrane aspekty)*, [w:] *Ze studiów nad tradycją prawa*, red. E. Kozerska, P. Sadowski, A. Szymański, Warszawa 2012.
- Stacey R.D., *Sir William Blackstone & the common law*, New York 2008.
- Stacey R.D., *Sir William Blackstone and the common law: Blackstone's legacy to America*, New York 2003.
- Tulejski T., *Od zasady użyteczności do demokracji. Filozofia polityczna Jeremy Benthama*, Łódź 2004.
- Warden L.C., *The life of Blackstone*, Charlottesville 1938.
- Warren Ch., *A history of the American bar*, New York 1999.
- Watson A., *Roman law and comparative law*, Athens–London 1991.
- Watson A., *The structure of Blackstone's Commentaries*, "Yale Law Review" 1988, No. 97.

REDISCOVERING BLACKSTONE: THE INFLUENCE OF WILLIAM BLACKSTONE
ON THE DEVELOPMENT OF AMERICAN LEGAL SCIENCE
IN THE RECEPTION OF ALBERT W. ALSCHULER

Abstract: The reception of common law in the United States was stimulated by a very popular and influential treatise *Commentaries on the Laws of England* by Sir William Blackstone, published in the late 18th century. The work of Blackstone strengthened the continued reception of the common law from the American colonies into the constituent states. Because of the large measure of sovereignty of the states, common law had not exactly developed in the same way in every state. Despite the fact that a single common law was originally exported from England to America, a great variety of factors had led to the development of different common law rules in different states.

Albert W. Alschuler from University of Chicago Law School is one of the contemporary American professors of law. The part of his works can be assumed as academic historical-legal narrations, especially those concerning Blackstone: *Rediscovering Blackstone* and *Sir William Blackstone and the Shaping of American Law*. Alschuler argues that Blackstone's *Commentaries* inspired the evolution of American and British law. He introduces not only the profile of William Blackstone, but also examines to which extent the concepts of Blackstone have become the basis for the development of the American legal thought.

Keywords: RIGHT, RECEPTION, LEGAL CULTURE, COMMON LAW, HISTORY, TRADITION